
Beszámoló
a NKÖM és a Közgyűjteményi és Közművelődési Helyettes
Államtitkárság által szervezett, a közgyűjtemények és a közművelődési
intézmények digitalizálási tevékenységével kapcsolatos
munkamegbeszélésről
(2005. október 5.)

A megbeszélésre országos szakmai szervezetek (KI), országos intézmények (OSZK, Országos Levéltár, Magyar Nemzeti Múzeum), digitalizálással, archiválással foglalkozók (Neumann Ház, Nemzeti Digitális Archívum képviselői) kaptak meghívást.

A megbeszélést az államtitkár távollétében Dr. Skaliczki Judit vezette.

Az egyeztetést a **MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete XI. Országos Tanácskozásának (Szolnok, 2004. július 14-16.)** résztvevői kezdeményezték, akik azzal a javaslattal és kéréssel fordultak a NKÖM Könyvtári Főosztályához és a Könyvtári Intézethez, hogy a helyismereti dokumentumok digitalizálása során felvetődő problémák áttekintésével a megoldáshoz nyújtsanak számukra szakmai segítséget.

Megjegyzés: A digitalizálás célja állományvédelem, ismeretterjesztés, és a nehezen hozzáférhető, ám keresett művek duplikálása. Az IHM kezdeményezésére tavaly a Könyvtári Intézet és a Neumann Ház szervezésében történt egy felmérés, mely a digitalizálandó nemzeti kulturális vagyon mennyiségi számbavételére irányult. A felmérést részben Dippold Péter (Könyvtári Intézet) ismertette a kecskeméti konferencián. Bár a felmérés - melyben az Egyesülés is részt vett - a mennyiséget mérte föl elsősorban, mégis körvonalazni kellett, de szinte magától is körvonalazódott, hogy mi számít a nemzeti kulturális vagyon (megőrzendő, terjesztendő) részének egy-egy könyvtártípuson és könyvtáron belül. A nemzeti kulturális (könyvtári) vagyon nagy részét nyilván az OSZK, a Debreceni Egyetemi Könyvtár, mint paralel nemzeti könyvtár, a nagy országos szakkönyvtárak (MTA, Egyetemi, FSZEK, OPKM... stb.) és: mint egyféle SZAKkönyvtárak az egyházi gyűjtemények őrzik. Az egyéb közművelődési könyvtárak közül a megyei és a városi könyvtárak anyagából a helyismereti gyűjtemény az egyedi és sajátos anyag, mely digitalizálásra érdemes. Az e könyvtárakban ezen kívül őrzött anyag megtalálható a nemzeti könyvtár(ak)ban. Mivel a hazai közművelődési könyvtári rendszer gerincét a megyei (és a városi) könyvtárak adják, talán ők végzik leginkább a KÖZmunkát, érthető, hogy a kezdeményezés az MKE ezen szekciójából indult ki.

Az írásban benyújtott javaslat és kérés nyomán **2004. szeptember 30-án a NKÖM, az OSZK, a Neumann János Digitális Könyvtár és Multimédia Központ képviselői** találkoztak, hogy a könyvtári dokumentumok digitalizálásával kapcsolatos kérdéseket tisztázzák, s felvázolják egy lehetséges együttműködés kialakításának körvonalait az érintett intézmények között. A minisztérium képviselői elmondták, hogy a Közgyűjteményi és Közművelődési Helyettes Államtitkárság jogszabályi keretet kíván biztosítani a hatáskörébe tartozó területeken megvalósítandó digitalizálási munkához.

Ezt a találkozót követte a **NKÖM és a Közgyűjteményi és Közművelődési Helyettes Államtitkárság** által szervezett, a közgyűjtemények és a közművelődési intézmények digitalizálási tevékenységével kapcsolatos **október 5-i** munkamegbeszélés, melyre az

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2004/2. sz.

országos közgyűjtemények és a közművelődési intézmények és egyéb szakmai szervezetek képviselői (OSZK, Országos Levéltár, Magyar Nemzeti Múzeum, Könyvtári Intézet, Neumann Ház, Nemzeti Digitális Archívum stb.) kaptak meghívót, így az EKE is.

A megbeszélésen - mely inkább az egyes intézmények, szervezetek képviselőinek beszámolója és ismertetése nyomán folyt - **megfogalmazódott, hogy szükséges lenne: jogszabályok és javaslatok megfogalmazása, a digitalizált anyagot őrző intézmények, könyvtárak kijelölése, a Nemzeti Digitális Archívum (NDA) hatékonyabbá tétele**, de leginkább **munkacsoportok létrehozása** a három különböző, de azonos problémákkal és feladatokkal is küzdő terület (levéltár, múzeum, könyvtár) hatékony együttműködése érdekében.

Megjegyzés: Az Egyesülés **2004/2005-ös munkatervét** vázolva majd kidolgozva **4 nagy** feladatot ismertünk fel, melyek közül az **egyik a digitalizálás** volt.

A **kecskeméti konferencia előtti utolsó elnökségi ülésen**, majd a **kecskeméti közgyűlésen**, s aztán **az első elnökségi ülésen** is sürgettem egy **felmérést** a digitalizálásról (mit és mekkora anyagot digitalizáltunk eddig), hogy ne végezzünk dupla munkát.

Szeptember 15-én a minisztériumban folytatott megbeszélésen vázolva terveinket, kiderült, hogy Egyesülésünk „kicsiben, magunk között” jól felismerte a digitalizálást, mint sürgető feladatot. A **terveink között szereplő felmérés** arról, hogy az egyházi könyvtárak mennyire kapcsolódtak be ebbe a világszerte fontos feladatba, tevékenységbe nagyon „aktuálisan” beilleszkedik az országos tervekbe, kezdeményezésekbe.

Mivel az egyes könyvtárak érdekérvényesítése nehézkes - hiszen ezért is jöttek létre a különböző szakmai (érdekképviselői) szervezetek - **Egyesülésünk összefogva** a tagkönyvtárakat **hatékonyan** és viszonylag **egyszerűen el tudja végezni** ezt a **felmérést**, a tagkönyvtárak együttműködésével képes feltérképezni a könyvtárainkban folyó digitalizálási munkát, és az eredmények ismeretében érdemben **be tud kapcsolódni az országos feladatokba**.

Tudjuk, hogy az **információ** egyre inkább **hatalom**. Tisztában vagyunk azzal is, hogy a digitalizálás szükségességénél más szempontok dominálnak egy pótolhatatlan dokumentum (kódex), és egy csak a duplikálás miatt sokszorosított anyag (egyetemi jegyzet) esetében, s mindenképpen szükséges, hogy a szerzői, szolgáltatói, őrzési, tulajdon stb. jogok jól megfogalmazódjanak a digitalizálással kapcsolatban a gyűjteményeinkben őrzött kincsek esetében. Ám úgy véljük, hogy **eredményesen képviselni és védeni** ezeket az **érdekeket és szempontokat** is csak **összefogva, egyesületi szinten** lehet hatékonyan.

A fent említett **felmérés egy részét** (arról a munkáról, amit a Pytheas Kiadó végzett gyűjteményeinkből) **Kelemen Eörs, a Pytheas Kiadó vezetője** készíti el. A felmérő **munka nagyobb részét**, kiterjesztve mindenféle digitalizálásra egészen a bármikor, bármilyen módon már archivált (pl. mikrofilmre) és egyéb módon reprodukált (hasonmások) anyagra **2005. elején** végeznénk el. A **felmérés eredményével, az összesített tényekkel és adatokkal hatékonyan tudnánk bekapcsolódni az országos munkába**.

Munkatervünkben novemberben (**november 24.**) terveztünk egy **konferenciát** a digitalizálással kapcsolatban, ám **hasonló témában november 10-11-én az OSZK-ban** volt egy szakmai rendezvény, így inkább arra buzdítottam a kollégákat, hogy azon vegyenek

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2004/2. sz.

részt. (Erről a rendezvényről is olvashatnak beszámolót a Kollégák a Hírlevél következő lapjain).

Az **október 5-i munkamegbeszélésen** – azok kedvéért, akik létezésünkről sem tudtak – három mondatban **beszéltem az Egyesületről**, leginkább azért, hogy tudják: egyházi gyűjtemények esetében **szervezetünket érdemes megkeresni**.

Vázoltam, hogy a digitalizálással kapcsolatban milyen **terveink** vannak (felmérés, konferencia). **Elmondtam**, hogy **együttműködésre készen** várjuk a jogszabályokat, javaslatokat, a digitalizált dokumentumokat fogadó és szolgáltató intézmények kijelölését, a munkacsoportok létrejöttét.

Felhívtam a figyelmet arra, hogy az egyházi gyűjtemények között **több gyűjteményben is sajátos szimbiózisban működik könyvtár, levéltár, múzeum** vagy a három közül kettő együtt, ezért talán érdemben tudunk szólni a közös és a különböző gondokról, problémákról.

Ásványi Ilona
elnök

„Könyvtári rendszerek az egyházi könyvtárakban” szoftver-bemutató Sapientia Hittudományi Főiskola Könyvtára (2004. október 6.)

Sokszor és sokféleképpen került már elő a számítógépes szoftverek problémája az egyházi könyvtárakban, amikor azonban e folyamat fontosabb állomásait akarjuk felkutatni, a „képben” mindig megjelenik az EKE.

Az ORBIS adatbáziskezelő léte az Egyesülés **1994-es** megalakulásához köthető. Sok egyházi könyvtár örült akkor, hogy elindíthatta állománya számítógépes feltárását a megfizethetőbb program segítségével a kilencvenes évek elején, más DOS-os alapú rendszerek megjelenésével egy időben.

A **következő négy-öt év** tapasztalata mindannyiunk számára az új szoftverek piacra kerülését jelentette: mi egyházi könyvtárak is hamar beláttuk, hogy a „piac” szereplőivé váltunk. Több ízben keresték meg könyvtárainkat szoftvergyártó cégek képviselői, hogy integrált könyvtári rendszereiket figyelmünkbe ajánlják. Ha jobban bepillantottunk ezekbe a rendszerekbe láthattuk, a különböző modulok a könyvtári munkafolyamatok valamennyi területét lefedték, valóban egy rendszerbe integrálták a feladatokat. Volt, ahol sikerült is a váltás, egy új rendszer beszerzése, de erre elsősorban oktatási intézményhez kapcsolódó könyvtárak esetében nyílt lehetőség. Azt azonban mindannyian éreztük, olyan állományok őrzői vagyunk, amelyek a magyar kulturális örökség kiemelkedő egységei. Több teológiai szakkönyvtár is az Egyesülés tagja, mely speciális gyűjtőkörével olyan teológiai szakirodalmat őriz és gyarapít – legyen szó református, evangélikus vagy katolikus könyvtárról – amely más közművelődési könyvtárban nem található meg. Úgy gondolom, ennek hozzáférhetővé tétele, közreadása a XX-XXI. századi evangelizációs tevékenységünk része lehet. Éppen ezért sürgettük, hogy ezek az állományok is jelenjenek meg minél hamarabb a világhálón.

A következő lépés **2000-ben** a THECA létrehozása volt. Segítségével lehetőség nyílt több Orbist használó könyvtár állományának - ha nem is naprakész, de Internetes kereshetőségére. Ez ma is él, segítségével sokan jutnak el könyvtárainkhoz.